

Brüssel, 22. jaanuar 2024
(OR. en)

5311/24

COHOM 4
COPS 6
CONUN 8
COASI 5
MAMA 9
COEST 26
COAFR 12
DEVGEN 5
CFSP/PESC 46

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	22. jaanuar 2024
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	ST 5220 2023 INIT
Teema:	Nõukogu järelused ELi prioriteetide kohta ÜRO inimõigusi käsitlevatel foorumitel 2024. aastal

Delegatsioonidele edastatakse nõukogu järelused ELi prioriteetide kohta ÜRO inimõigusi käsitlevatel foorumitel 2024. aastal, mille nõukogu kiitis heaks oma 4001. istungil 22. jaanuaril 2024.

**Nõukogu järeldused ELi prioriteetide kohta ÜRO inimõigusi käsitlevatel foorumitel
2024. aastal**

1. **Inimõigused, olgu need siis kodaniku-, kultuurilised, majanduslikud, poliitilised või sotsiaalsed õigused, on universaalsed, jagamatud, üksteisest sõltuvad ja omavahel seotud.** EL kinnitab, et seisab praeguses probleemidest tulvil rahvusvahelises keskkonnas, mida iseloomustavad relvakonfliktide sagenemine, autoritaarsuse kasv ja desinformatsiooni suurenemine ning tagasilöögid soolise võrdõiguslikkuse suurendamisel, inimõiguste kaitsmise eest.
2. **Tulevikuteemalise tippkohtumise** aastal kinnitab EL taas oma pühendumust tõhusale mitmepoolsusele, tugevdades veelgi ÜRO inimõiguste süsteemi, sealhulgas ÜRO inimõiguste ülemvoliniku bürood. EL kutsub kõiki riike üles austama ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo sõltumatust ning tegema täit koostööd ülemvoliniku ja tema bürooga, tagades ühtlasi selle piisava rahastamise. Inimõigused ja sooline võrdõiguslikkus tuleks läbivalt lõimida kogu tulevikupakti, mis peaks tuginema inimõiguste, rahu ja julgeoleku ning kestliku arengu vahelistele seostele. Tugeva inimõiguste mõõtme lisamine tulevikupakti ja tulevikuteemalise tippkohtumise ettevalmistamisse ning neid täiendav **kestliku arengu eesmärkide** rakendamise protsess mängivad olulist rolli selles, et kedagi ei jäetaks kõrvale.

3. EL jätkab tööd inimõiguste austamise, kaitse ja järgimise tugevdamise nimel ning on valmis nende eesmärkide saavutamiseks jätkama koostööd kõigi maailma piirkondade, organisatsioonide ja asjaomaste sidusrühmadega. EL kutsub jätkuvalt kõiki riike üles tegema täielikku koostööd **ÜRO inimõiguste süsteemiga**, sealhulgas Inimõiguste Nõukogu ja selle mehhanismidega, nagu erimenetlused ja inimõiguste olukorra üldine korrapärane läbivaatamine, ÜRO volitatud uurimisorganid ja lepingute järelevalveorganid. EL kutsub samuti jätkuvalt kõiki riike üles järgima rahvusvahelist inimõigustealast õigust ning tagama ÜROle ja inimõigustealastele järelevalvemehhanismidele tingimusteta ja piiramatut juurdepääsu oma territooriumile.
4. EL kinnitab taas oma kindlat pühendumust austada, kaitsta ja järgida kõiki **majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi**, sealhulgas õigust haridusele, toidule, tervisele, sotsiaalkindlustusele, piisavale eluasemele ja inimväärsel tööle, ning toetada sellega seotud asjakohaseid algatusi. EL toetab jätkuvalt üldist juurdepääsu puhtale, piisavale ja taskukohasele joogiveele, sanitaartingimustele ja hügieenile ning juhib seoses nende valdkondadega tähelepanu inimõigustele. EL osaleb aktiivselt aruteludes, mille eesmärk on edendada inimõigust puhtale, tervislikule ja kestlikule keskkonnale. EL toetab jätkuvalt õigust haridusele, lõimimist digitaalarengu tegevuskavaga, sotsiaalset ja digitaalset osalemist, soolist võrdõiguslikkust ja kõigi naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamist ning mittediskrimineerimist. EL edendab jätkuvalt kultuurilisi õigusi ja kultuuripärandi kaitset.

5. EL teeb tööd inimõiguste rikkumiste ennetamiseks ja lõpetamiseks, sealhulgas toetades asjakohaseid algatusi ÜRO Peaassamblee kolmandas komitees ja Inimõiguste Nõukogus. EL jätkab inimõiguste rikkumiste eest, kus need ka aset ei leiaks, **vastutusele võtmise nõudmist**. EL toetab jätkuvalt rahvusvaheliste kuritegude kõigi toimepanijate vastutusele võtmist. EL kinnitab veel kord oma vankumatut toetust rahvusvahelisele kriminaalõigussüsteemile ja eelkõige Rahvusvahelise Kriminaalkohtule ning oma pühendumust Rooma statuudi järgimisele ning Rahvusvahelise Kriminaalkohtu sõltumatuse ja usaldusväärsuse säilitamisele. Kriminaalvastutusele võtmise edendamine on äärmiselt oluline, et võidelda jõhkrate massikuritegude puhul karistamatuse vastu ja tagada ohvritele õigus. Vastutusele võtmiseks kutsub EL üles uurima sõltumatult rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ja humanitaarõiguse rikkumisi, sealhulgas neid, mis võivad kujutada endast rahvusvahelisi kuritegusid, ning toetab teiste sellekohaseid üleskutseid.
6. EL jätkab juhtrolli võtmist Afganistani, Burundi, Eritrea, Korea Rahvademokraatliku Vabariigi (KRDV), Myanmar/Birma ja Valgevenega seotud **algatustes**. EL on samuti valmis reageerima seoses inimõigustega 2024. aastal tekkida võivatele murettekitavatele olukordadele ja nendega tegelema. Etioopia puhul jälgib EL üleminekuõiguse poliitikaraamistikuga seotud arenguid ja selle rakendamist ning soodustab seda, et tulevane poliitika vastaks piirkondlikele ja rahvusvahelistele inimõiguste standarditele. EL jälgib tähelepanelikult algatusi, mis käsitlevad Gruusiat (sealhulgas inimõiguste olukorda Gruusiale kuuluvates Abhaasia ja Lõuna-Osseetia piirkondades), Haitit, Iraani, Jeemenit, Kambodžat, Kesk-Aafrika Vabariiki, Kongo Demokraatlikku Vabariiki, Liibüat, Lõuna-Sudaani, Malit, Nicaraguat, okupeeritud Palestiina territooriumi, Somaaliat, Sri Lankat, Sudaani, Süüriat, ajutiselt okupeeritud Ukraina territooriume (sealhulgas Krimmi Autonoomset Vabariiki ja Sevastopoli linna) ja Venemaa Föderatsiooni ning jälgib ja toetab Venezuelas tehtavaid jõupingutusi demokraatlike valimiste ja inimõiguste järgimise suunas, sealhulgas Barbadoses allkirjastatud lepingute rakendamist ja poliitvangide vabastamist. EL osaleb aktiivselt erimenetluste volitatud esindajatega peetavates **interaktiivsetes dialoogides** ning üldistel aruteludel, et juhtida tähelepanu inimõiguste rasketele rikkumistele.

7. EL mõistab hukka süstemaatilised inimõiguste rikkumised **Afganistanis**, eelkõige naiste ja tütarlaste soolise diskrimineerimise Talibani poolt. Muu seas ei lasta neil kasutada kõigi inimeste õigust haridusele ega väljendus-, liikumis- ja töövabadust, samuti on äärmiselt piiratud nende osalemine avalikus ja sotsiaalses elus ning naistel on keelatud töötada valitsusvälistes organisatsioonides ja ÜRO heaks. EL kutsub samuti üles kaitsma vähemustesse, sealhulgas etnilistesse ja usuvähemustesse kuuluvate isikute (nagu hazarad) ning LGBTI-inimeste õigusi. EL toetab ÜRO Afganistani abimissiooni (UNAMA) selle ulatuslike volituste raames, millel on tugev inimõiguste komponent, ning Afganistani inimõiguste olukorraga tegeleva eriraportööri volitusi, samuti toetab EL Afganistani erisaadiku ametisse nimetamist vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonile 2721 (2023). EL rõhutab jätkuvalt Talibani vastutust inimõiguste ja põhivabaduste austamise, kaitse ja järgimise tagamisel ning rõhutab vastutusele võtmise tähtsust. EL kutsub Talibani üles täitma kohustusi, mis on võetud naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooniga ja Lapse Õiguste Komitees ning mille osaline või liige on ka Afganistan.

8. EL kutsub üles rahumeelsele leppimisele ja demokraatia taastamisele **Myanmaris/Birmas** ning toetab sellega seoses ÜRO ja ASEANi jõupingutusi. See nõuab kogu ÜRO süsteemis võetavate seisukohtade suuremat sidusust, eelkõige ÜRO mitmesuguste volitatud esindajate ja kohapealsete asutuste tegevuse ühtlustamise kaudu. EL toetab jätkuvalt õigusemõistmist ja vastutusele võtmist kõigi rikkumiste ja kuritarvituste eest ning nõuab, et Myanmar/Birma sõjaväeline režiim lõpetaks igasugused vägivallaaktid kogu riigis, sealhulgas sihipärased tsiviilelanike- ja tsiviiltaristuvastased rünnakud. EL kutsub üles tingimusteta ja viivitamata vabastama kõik meelevaldselt kinni peetud isikud, mõistab hukka surmanuhtluse kasutamise, eelkõige 2021. aasta sõjaväelise riigipöörde tagajärjel, ning kutsub üles taastama demokraatlikku protsessi. EL väljendab jätkuvalt oma toetust kõigile Myanmar/Birma elanikele, sealhulgas rohingjadele ja teistele vähemustele. EL nõuab, et kõigil abivajajatel oleks täielik, turvaline ja takistamatu juurdepääs humanitaarabile. EL jätkab rohingja põgenike turvalise, kestliku, väärika ja vabatahtliku tagasipöördumise toetamist nende päritolukohta, kui tingimused seda võimaldavad. EL toetab vastutusmehhanisme, sealhulgas Myanmar käsitlevat sõltumatut uurimismehhanismi.

9. EL mõistab jätkuvalt kõige karmimalt hukka Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu **Ukraina-vastase agressioonisõja** ning Venemaa poolt Ukrainas jätkuvalt toimepandavad rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumised, sealhulgas meelevaldsed kinnipidamised, piinamine, väärkohtlemine, kadunuks jääma sundimine ning seksuaalne ja sooline vägivald. EL kordab oma tungivat üleskutset Venemaale ja Valgevenele tagada viivitamata kõigi ebaseaduslikult väljasaadetud ja ümberasustatud Ukraina laste ja muude tsiviilisikute turvaline tagasipöördumine Ukrainasse. EL innustab tegema täiendavaid jõupingutusi, et tagada vastutus kõigi Venemaa agressioonisõjast tulenevate rahvusvaheliste kuritegude ja inimõiguste rikkumiste eest, rõhutades, et tuleks tagada vastutus selle kõige laiemas tähenduses, sealhulgas ohvrite õigus õigusemõistmisele ja kahju hüvitamisele ning tagatised, et rikkumisi ei korrata. EL innustab tegema täiendavaid jõupingutusi, sealhulgas tuumikrühmas, et luua selline kohus Ukraina-vastaste agressioonikuritegude eest vastutusele võtmiseks, millel oleks kõige laiapõhjalisem piirkondadevaheline toetus ja legitiimsus, ning töötada välja tulevane hüvitismehhanism; EL kordab oma toetust Euroopa Nõukogu loodud Venemaa Föderatsiooni Ukraina-vastase agressiooni tekitatud kahjude registrile kui esimesele konkreetsele sammule selles suunas. EL rõhutab oma toetust Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuröri läbiviidavatele uurimistele ja Ukraina küsimustega tegeleva komisjoni volituste pikendamisele Inimõiguste Nõukogu poolt. EL nõuab, et Venemaa lõpetaks agressiooni, viiks kogu Ukraina territooriumilt viivitamata, täielikult ja tingimusteta välja kõik oma väed ja sõjalise varustuse ning austaks täielikult Ukraina suveräänsust, sõltumatust ja territoriaalset terviklikkust selle rahvusvaheliselt tunnustatud piirides.

10. EL kutsub **KRDVd** üles käsitlema uurimiskomisjoni 2014. aasta järeldusi inimõiguste raskete rikkumiste kohta ning tegema sisulist koostööd ÜRO inimõiguste süsteemiga, pidades silmas peatset inimõiguste olukorra üldist korrapärast läbivaatamist. EL kutsub KRDVd jätkuvalt üles võtma vastu pakkumised pidada dialoogi ja alustama uuesti koostööd rahvusvahelise üldsusega, sealhulgas diplomaatiliste ja humanitaartöötajate tagasipöördumise kaudu KRDVsse. EL kutsub KRDVd tungivalt üles austama, kaitsma ja järgima inimõigusi ning lahendama viivitamata inimröövide küsimus.

11. **Seoses Iisraeli ja okupeeritud Palestiina aladega** mõistab EL teravalt hukka Hamasi poolt 7. oktoobril kogu Iisraelis toimepandud jõhkrad ja valimatud terrorirünnakud, mille käigus kasutati ka seksuaalset ja soolist vägivalda. EL tuletab meelde Iisraeli õigust end kaitsta ja rõhutab, et seda tuleb teha kooskõlas rahvusvahelise õigusega, sealhulgas rahvusvahelise humanitaarõiguse ja rahvusvahelise inimõigustealase õigusega. EL jätkab Gaza olukorra tähelepanelikku jälgimist ja kutsub üles austama inimõigusi, rõhutades kohustust tagada alati kõigi tsiviilisikute kaitse kooskõlas rahvusvahelise humanitaarõigusega. Kutsume kõiki osapooli tungivalt üles austama rahvusvahelist õigust, sealhulgas rahvusvahelist inimõigustealast õigust ja rahvusvahelist humanitaarõigust, ning märgime, et rahvusvahelise õiguse rikkumiste eest tuleb vastutusele võtta. Korrates oma sügavat muret halveneva humanitaarolukorra pärast Gazas, kutsub EL üles tagama jätkuva, kiire, turvalise ja takistamatu juurdepääsu humanitaarabile ning abi jõudmise nendeni, kes seda vajavad, kõigi vajalike meetmete abil, suurendades selleks muu hulgas piiriületuspunktide läbilaskevõimet ning kasutades spetsiaalset merekoridori, humanitaarkoridore ja humanitaarvaheahu, tagades samal ajal, et terroriorganisatsioonid sellist abi ei kuritarvitaks. EL kordab oma üleskutset Hamasile vabastada viivitamata ja tingimusteta kõik pantvangid ning märgib, et tsiviilisikute kasutamine inimkilbina Hamasi poolt on eriti taunitav ja julm tegu. Tuleb hõlbustada ÜRO asutuste tööd ning tuleb kaitsta ÜRO töötajaid ja humanitaartöötajaid. Ajakirjanikke ei tohi rünnata. EL kutsub üles kaitsma kogu tsiviiltaristut, sealhulgas meditsiinirajatisi, koole ja ÜRO ruume, samuti muud taristut, mille eesmärk on hõlbustada humanitaarabi kohaletoometamist. EL mõistab kindlalt hukka asunike vägivalda ning kutsub üles süüdlased vastutusele võtma. Need asundused on rahvusvahelise õiguse kohaselt ebaseaduslikud. Iisrael peab lõpetama asunduste laiendamise, tõkestama asunike vägivalda ning tagama, et kuritegude toimepanijad võetakse vastutusele. EL kutsub üles tegema koostööd kõigi ÜRO mehhanismidega. Euroopa Liit on valmis aitama taaselustada poliitilist protsessi kahe riigi kooseksisteerimisel põhineva lahenduse alusel, sealhulgas rahupäeva algatuse abil, ning tervitab diplomaatilisi rahu- ja julgeolekualgatusi ning toetab rahvusvahelise rahukonverentsi peatset korraldamist.

12. EL jätkab **Venemaa Föderatsioonis** kodanikuühiskonna ja häbimärgistatud rühmade, sealhulgas lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste vastu suunatud süstemaatiliste ja intensiivistuvate siserepressioonide jälgimist ja hukkamõistmist. EL mõistab hukka kodanikuühiskonna tegutsemisruumi peaaegu täieliku sulgemise, avalike teisitimõtlejate, poliitilise opositsiooni ja sõltumatu meedia vaigistamise, kohtusüsteemi sõltumatuse puudumise ja õiglase kohtumõistmise puudumise, piinamise ja väärkohtlemise kasutamise ning meelevaldsed kinnipidamised. EL kutsub jätkuvalt Venemaad tungivalt üles tegema täielikku koostööd kõigi rahvusvaheliste ja piirkondlike inimõiguste järelevalvemehhanismidega ning kõigi erimenetluste osas, mis on seotud inimõiguste olukorraga Venemaa Föderatsioonis. EL kutsub Venemaad üles vabastama kõik poliitvangid.
13. EL mõistab jätkuvalt karmilt hukka inimõiguste rikkumised **Valgevenes**, tuletades meelde, et inimõiguste ülemvolinik raporteeris, et Valgevenes pannakse jätkuvalt toime süstemaatilisi, laiaulatuslikke ja ränki inimõiguste rikkumisi. ÜRO ülemvoliniku sõnul võivad mõned neist inimõiguste rikkumistest kujutada endast inimsusvastaseid kuritegusid. EL kutsub Valgevene ametivõime tungivalt üles peatama oma siserepressioonid ning vabastama ja rehabiliteerima viivitamata ja tingimusteta kõik poliitvangid. EL kutsub jätkuvalt Valgevene ametivõime tungivalt üles tegema täielikku koostööd rahvusvaheliste ja piirkondlike inimõiguste järelevalvemehhanismidega. EL kutsub Valgevene ametivõime tungivalt üles lõpetama oma osalemine Venemaa Ukraina-vastases agressioonisõjas ja lõpetama rändajate poliitilistel eesmärkidel ärakasutamine. EL teeb tööd selle nimel, et inimõiguste olukorra halvenemine Valgevenes jääks Inimõiguste Nõukogu päevakorras tähtsale kohale.

14. EL kutsub kõiki Süüria konfliktis osapooli, eelkõige režiimi ja selle liitlasi, üles lõpetama rahvusvahelise humanitaarõiguse ning inimõiguste rikkumised ning kordab, et kõik rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste ja inimõiguste rikkumiste, sealhulgas seksuaalse ja soolise vägivalla eest vastutavad osapooled tuleb vastutusele võtta. EL kordab, et hädavajalik on humanitaarorganisatsioonide turvaline, täielik, takistamatu ja püsiv juurdepääs, sealhulgas liikumis- või kinnipidamiskohtadele. EL väljendab oma jätkuvat toetust sõltumatule rahvusvahelisele uurimiskomisjonile ning rahvusvahelisele, erapooletule ja sõltumatule mehhanismile ning kordab oma üleskutset, et olukord Süürias antaks uurimiseks Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule. EL tervitab Süüria Araabia Vabariigis kadunud isikutega tegeleva sõltumatu institutsiooni loomist ning on valmis seda uut institutsiooni toetama. EL märgib, et praegu puuduvad ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti määratletud tingimused Süüria põgenike vabatahtlikuks, turvaliseks ja väärikaks tagasipöördumiseks. Ainus tee püsiva rahu saavutamiseks Süürias on poliitiline lahendus kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2254.
15. EL mõistab jätkuvalt hukka inimõiguste rikkumised Iraanis ning kutsub **Iraani** ametivõime tungivalt üles austama inimõigusi, eelkõige naiste ja tütarlaste õigusi ning usu- ja etnilistesse vähemustesse kuuluvate isikute õigusi, arvamuse- ja väljendusvabadust, usu- ja veendumusvabadust ning rahumeelse kogunemise õigust. EL kutsub Iraani valitsust üles lõpetama hukkamised ja järgima järjepidevat poliitikat surmanuhtluse kaotamiseks ning tegema täielikku koostööd ÜRO inimõiguste rikkumiste eest vastutusele võtmise mehhanismidega ja eelkõige Inimõiguste Nõukogu loodud sõltumatu teabekogumissüsteemiga. Samuti kutsub ta tungivalt üles vabastama kõik meelevaldselt kinni peetud isikud, sealhulgas välisriikide ja topeltkodakondsusega isikud, ning tagama kõigile kinnipeetavatele nõuetekohane menetlus.

16. EL mõistab hukka inimõiguste rasked rikkumised Sudaanis, pidades muu hulgas silmas ka arvukaid teateid seksuaalse ja soolise vägivalla ning lapse õiguste rikkumise kohta. EL on sügavalt mures teadete pärast tsiviilelanike vastu suunatud massilise vägivalla ja etnilise puhastuse kohta, eriti Lääne-Darfuris, samuti suure hulga humanitaarabi vajavate inimeste ja riigisiseste põgenike pärast. EL kutsub kõiki konfliktiosalisi üles järgima ja austama oma rahvusvahelisest humanitaarõigusest tulenevaid kohustusi ning peatama rünnakud tsiviiltaristu vastu ning tagama kogu riigis piiramatu, õigeaegse ja turvalise juurdepääsu humanitaarabile. EL kordab vajadust võtta vastutusele kõik kuritegude toimepanijad, et karistamatuse tsükel peatada. EL toetab Rahvusvahelise Kriminaalkohtu ja ÜRO tööd, sealhulgas ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo ja ÜRO peasekretäri poolt hiljuti Sudaani määratud isikliku saadiku kaudu, ning kutsub Sudaani üles tegema koostööd Sudaani nimetatud sõltumatu eksperdi ning sõltumatu rahvusvahelise teabekogumissmissiooniga inimõiguste rikkumiste kohta riigis nende volituste piires.

17. EL kordab oma tõsist muret inimõiguste olukorra pärast **Hiinas**, sealhulgas Tiibetis, Sise-Mongoolias, Hongkongis ja Xinjiangis. EL julgustab jätkuvalt Hiinat tegema tõhusat koostööd ÜRO inimõiguste ülemvoliniku bürooga ja kõigi rahvusvaheliste inimõiguste mehhanismidega, sealhulgas Xinjiangis inimõigustega seotud probleeme käsitlevas hindamisaruandes sisalduvate soovitude rakendamiseks. EL pöörab jätkuvalt erilist tähelepanu sellele, et inimõigusi saaks täielikult kasutada ja tagatud oleksid põhivabadused, eelkõige arvamus- ja väljendus-, ühinemis- ja rahumeelse kogunemise vabadus, usu- ja veendumusvabadus, samuti naiste ja tütarlaste õiguste kaitse, kultuurilise identiteedi säilitamine ning sunniviisilise töö ja nn ümberkasvatuslaagrite kasutamise lõpetamine, pidades eelkõige silmas Hiinas valitseva inimõiguste olukorra üldist korrapärast läbivaatamist. EL jälgib ka edaspidi tähelepanelikult üksikjuhtumeid, mis puudutavad inimõiguste kaitsjaid, sealhulgas ÜRO mehhanismidega seotud isikuid. EL kutsub Hiinat tungivalt üles austama, kaitsma ja järgima kõigi, sealhulgas uiguuride, tiibetlaste ning etnilistesse, usu- ja keelevähemustesse kuuluvate isikute inimõigusi. EL kutsub Hiina valitsust ja Hongkongi ametivõime tungivalt üles taastama õigusriigi põhimõtte ja inimõiguste täieliku austamise ning kordab oma muret selle pärast, kas Hiina täidab oma varasemaid Hongkongiga seoses võetud kohustusi. Võimalusel korral ja austades täielikult universaalseid inimõigusi, on EL valmis tegema Hiinaga koostööd näiteks sellistes küsimustes nagu majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused mitmepoolsetel foorumitel.
18. EL rõhutab oma jätkuvat toetust sellise kestva ja püsiva rahu edendamisele Armeenia ja Aserbaidžaaani vahel, mis tugineb suveräänsuse tunnustamisele, piiride puutumatusel ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtetele. EL rõhutab, kui oluline on tagada **Karabahhi armeenlaste** õigused ja julgeolek ning luua tingimused põgenike ja ümberasustatud isikute vabatahtlikuks, turvaliseks, väärikaks ja kestlikuks tagasipöördumiseks Mägi-Karabahhi, eelkõige tagada nende õigus elada oma kodus väärikalt, ilma hirmutamise ja diskrimineerimiseta. Lisaks tuleb tõhusalt kaitsta ja tagada kohaliku elanikkonna kultuuripärandit ja omandiõigusi.

19. Lisaks eeldatakse, et Türgi kui ELi kandidaatriik ja Euroopa Nõukogu pikaajaline liige täidab oma vastavaid kohustusi.
20. **Temaatiliste prioriteetide** osas on EL jätkuvalt kindlalt vastu **surmanuhtlusele** kõikidel juhtudel ja igas olukorras ning edendab 35 aastat tagasi vastu võetud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti teise fakultatiivprotokolli edasist ratifitseerimist. EL kutsub kõiki ülejäänud riike, kus surmanuhtlust ikka veel kasutatakse, üles selle kasutamisest loobuma või säilitama või kehtestama esimese sammuna surmanuhtluse kaotamise suunas surmanuhtluse täideviimise moratoriumi. EL julgustab moratoriumi kehtestanud riike surmanuhtluse täielikult kaotama. EL teeb aegsasti tööd, et suurendada toetust ÜRO Peaassamblee kümnendale resolutsioonile surmanuhtluse moratoriumi kohta kooskõlas oma ühemõttelise pühendumusega surmanuhtluse kaotamisele.
21. Piinamisvastase konventsiooni 40. aastapäeva kontekstis mõistab EL jätkuvalt hukka **piinamise** ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise kogu maailmas ning võtab sõna meelevaldsete vahistamiste ja kinnipidamiste vastu. EL kutsub veelkord üles ÜRO piinamisvastase konventsiooni ja selle fakultatiivprotokolli laialdasele ratifitseerimisele ja tulemuslikule rakendamisele. EL jätkab piinamisvaba kaubanduse liidu edendamist ning kaalub edasisi samme, et keelata surmanuhtluse täideviimiseks ja piinamiseks kasutatavate kaupadega kauplemine.

22. EL kutsub kõiki maailma riike üles tagama demokraatlike institutsioonide nõuetekohane toimimine, õigusriigi, hea valitsemistava põhimõtete, kaasava ühiskonna ja kohtusüsteemi sõltumatuse austamine ning ennetama karistamatust ja korruptsiooni ning nende vastu võitlema. Korruptsioon takistab kõigi inimõiguste teostamist ja kasutamist ning õõnestab demokraatiat, usaldust institutsioonide vastu ja õigusriiki.
23. EL kinnitab, et seisab kindlalt **usu- ja veendumusvabaduse** õiguse edendamise ja kaitsmise eest kogu maailma inimeste jaoks. EL edendab ja kaitseb igaühe õigust omada või mitte omada usutunnistust või veendumusi, neid väljendada või muuta, ning mõistab ühtlasi hukka usust taganemise kriminaliseerimise, samuti pühaduseteotust käsitlevate seaduste väärkasutamise. EL mõistab hukka diskrimineerimise, sallimatuse, vägivalla ja tagakiusamise usutunnistuse või veendumuste alusel ning taunib igasugust usulise vaenu õhutamist.
24. EL tugevdab oma toetust, et kaitsta **õigust arvamuse- ja väljendusvabadusele** nii internetis kui ka väljaspool seda. EL toetab endiselt otsustavalt meediavabadust ning mõistab hukka ajakirjanike, blogijate ja teiste meediatöötajate ahistamise, ähvardamise ja ründamise. EL hoiatab jätkuvalt riigi suurema kontrolli eest veebiruumi üle, võitleb ennetavalt välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise vastu ning edendab desinformatsioonivastases võitluses teabe terviklust. EL jätkab tööd selle nimel, et säilitada **akadeemiline vabadus** ja kaitsta akadeemilise kogukonna ohustatud liikmeid. EL jätkab **rahumeelse kogunemise ja ühinemise vabaduse** õiguse kaitsmist ja edendamist ning rahumeelsete meeleavaldajate hirmutamise, ähvardamise ja nendevastase vägivalla hukkamõistmist.

25. Kooskõlas oma inimkeskse ja inimõigustel põhineva lähenemisviisiga digitehnoloogiale ning tuginedes oma tööle eesmärgipärase tehisintellekti määrase nimel, toetab EL aktiivselt universaalsete inimõiguste ja põhivabaduste, õigusriigi ja demokraatlike põhimõtete arvessevõtmist **digitehnoloogia**, sealhulgas tehisintellekti, interneti ja digiruumi arendamisel, kasutamisel ja haldamisel. EL edendab vastutustundlikku, turvalist ja usaldusväärset tehisintellekti kujundamist, arendamist, kasutuselevõttu, hindamist ja kasutamist kooskõlas rahvusvahelise inimõigustealase õigusega ning juhib jätkuvalt tähelepanu internetiühenduse sulgemise, veebitsensuuri ja ebaseadusliku veebipõhise jälgimise mõjule. EL kutsub jätkuvalt üles kaitsma internetis kodanikuühiskonna tegutsemisruumi, tõhustama andmekaitset ja edendama platvormide vastutustundlikku juhtimist, sealhulgas võitlema desinformatsiooni ja küberkuritegevuse ning tehnoloogiapõhise soolise ahistamise ja väärkohtlemise vastu internetis. EL edendab avatud, vaba, turvalist ja koostalitlevat internetti, sealhulgas kaitseb selle aluspõhimõtet hõlmata mitut sidusrühma. ELi peamiste prioriteetide hulka kuulub selle tagamine, et neid põhimõtteid võetakse nõuetekohaselt arvesse tulevastes digiteemadega seotud ÜRO protsessides, nagu ülemaailmne digikokkulepe ja kõikvõimalikud otsused tehisintellekti tulevase ülemaailmse juhtimise raamistiku kohta. Selleks pöörab EL erilist tähelepanu tehisintellekti käsitleva ÜRO peasekretäri kõrgetasemelise nõuandekogu soovitudele, eelkõige selle aruandele, mis esitatakse enne 2024. aasta tulevikuteemalist tippkohtumist. Samal ajal jätkab EL digikoostööd strateegia „Global Gateway“ raames, et ületada digilõhed ja võimaldada digitehnoloogial, sealhulgas tehisintellektil, toimida kestliku arengu eesmärkide saavutamise kiirendajana.

26. EL toetab, edendab ja võimestab aktiivselt mitmekesist ja sõltumatut kodanikuühiskonda, mis on demokraatliku ühiskonna nurgakivi. EL mõistab karmilt hukka survemeetmed **inimõiguste kaitsjate** ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vastu, sealhulgas nende vastu, kes teevad koostööd, püüavad teha koostööd või on teinud koostööd ÜRO süsteemiga, ning edendab jätkuvalt kodanikuühiskonna täielikku ja sisulist osalemist kõigil ÜRO foorumitel. EL pöörab erilist tähelepanu konkreetsetele riskidele, millega puutuvad kokku teatavad inimõiguste kaitsjate kategooriad, kes kannatavad sageli diskrimineerimise, vägivalla ja ahistamise all nii internetis kui ka väljaspool seda, eelkõige naisinimõiguslased, noored inimõiguste kaitsjad, keskkonna, maa ja põlisrahvastega seotud inimõiguste, LGBTI-inimeste õiguste ning rahvus- või etnilistesse, usu- ja keelevähemustesse kuuluvate isikute õiguste kaitsjad ning töötajate õiguste kaitsjad. ELil on juhtroll kodanikuühiskonna ja inimõiguste kaitsjate, sealhulgas eksiilis tegutsevate inimõiguste kaitsjate jaoks turvalise ja soodsa keskkonna edendamisel. EL pöörab erilist tähelepanu internetis toimuvale ebaseaduslikule jälgimisele, kaalub meetmeid riikidevaheliste repressioonide ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks ning julgustab võtma ÜROs meetmeid, et tegeleda selle üha tõsisema ülemaailmse nähtusega. Samuti on EL vastu kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahendavatele õiguslikele ja haldusmeetmetele, nagu takistused valitsusväliste organisatsioonide registreerimisel, ressurssidele juurdepääsu piirangud ning koormavad kontrollieeskirjad ja aruandlusnõuded. EL teeb tihedat koostööd ÜRO inimõiguste ülemvolinikuga ja erimenetluste raames, tagamaks kodanikuühiskonna ja inimõiguste kaitsjate hääle kuuldavõtmise.

27. Kooskõlas oma rahvusvaheliste kohustustega edendab EL otsustavalt jõupingutusi ja suurendab neid jätkuvalt, et saavutada **sooline võrdõiguslikkus**, soodustada seda, et kõik naised ja tütarlapsed saaksid täielikult kasutada kõiki inimõigusi, ning toetada viimaste mõjuvõimu suurendamist sealhulgas soolise aspekti arvestamise kaudu riikide ja teemade kontekstis. EL toetab jätkuvalt soolise perspektiivi integreerimist rahu- ja julgeolekualgatustesse, sealhulgas naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 ja sellele järgnenud resolutsioonide rakendamise kaudu, tugevdades naiste ja tütarlaste täielikku, võrdset ja sisulist osalemist ja juhtrolli konfliktide ennetamises ja lahendamises kogu konfliktitsükli jooksul. Kõnealuste kohustuste jätkuvaks täitmiseks ning selleks, et rõhutada vajadust ambitsioonika ja ümberkujundava lähenemisviisi järele, et tegeleda soolise ebavõrdsuse, diskrimineerimise ning naiste ja tütarlaste vastu suunatud vägivalda algpõhjuste ja riskiteguritega, kasutab EL kõigil asjakohastel foorumitel, sealhulgas naiste staatuse komisjonis ning rahvastiku- ja arengukomisjonis, ära iga väiksematki võimalust. EL seab jätkuvalt oma jõupingutuste keskmesse selle, et ennetada ja kaotada kõikvõimalik nii internetis kui ka väljaspool seda toimepandav seksuaalne ja sooline vägivald, sealhulgas koduvägivald ja lähisuhtevägivald, lapsega sõlmitud, varajased ja sundabielud, naiste suguelundite moonutamine ning muud naiste ja tütarlaste vastased kahjulikud tavad. EL jätkab võimaliku koostoime edendamist selles valdkonnas juba toimivate protsessidega, nagu ÜRO naiste juhitud soolise võrdõiguslikkuse põlvkondadevahelise edendamise foorum „Generation Equality Forum“, millesse on kaasatud mitu ELi liikmesriiki. EL edendab kogu ühiskonda hõlmavaid jõupingutusi, et kaasata mehed ja poisid liitlaste ja kasusaajatena igasuguse soolise ebavõrdsuse kaotamise jõupingutustesse, tegeleda diskrimineerivate seadustega, võidelda diskrimineerivate sotsiaalsete normide ja sooliste stereotüüpide vastu ning teha lõpp seksuaalsele ja soolisele vägivaldale. EL tuletab meelde oma pühendumust toetada kõigi naiste ja noorte võrdset, täielikku, tõhusat ja sisulist osalemist nende mitmekesisuses, sealhulgas nende osalemist kõigis ühiskondliku ja poliitikaelu valdkondades, nagu on sätestatud ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskavas (2020–2024). Naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni 45. aastapäeval ja selle fakultatiivprotokolli 25. aastapäeval jätkab EL nende õigusaktide ratifitseerimise ja rakendamise edendamist.

28. ELil on jätkuvalt kohustus edendada, kaitsta ja järgida kõiki inimõigusi ning rakendada täies mahus ja mõjusalt Pekingi tegevusprogrammi ning rahvastiku ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammi ning nende läbivaatamiskonverentside tulemusi; samuti on selles vallas ELi tähelepanu all endiselt **seksuaal- ja reproduktiivtervis ning -õigused**. Seda silmas pidades kinnitab EL taas oma kindlat tahet edendada, kaitsta ja järgida iga inimese õigust omada täielikku kontrolli ning otsustada vabalt ja vastutustundlikult oma seksuaalsuse ning seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud küsimuste üle ilma diskrimineerimise, sunni ja vägivallata. Lisaks rõhutab EL vajadust tagada üldine juurdepääs igakülgselt kvaliteetsele ja taskukohasele seksuaal- ja reproduktiivterviselasele teabele ja haridusele, sealhulgas põhjalikule seksuaalharidusele, ning tervishoiuteenustele.
29. EL on jätkuvalt kindlalt vastu igasugusele **diskrimineerimisele**, sealhulgas soo, rassi, etnilise või sotsiaalse päritolu, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, puude, vanuse, seksuaalse sättumuse või soolise identiteedi alusel, ning pöörab erilist tähelepanu mitmekordse ja läbipõimunud diskrimineerimise vormidele ja võtab täiendavaid meetmeid igasuguse diskrimineerimise vastu võitlemiseks. EL kordab, et on võtnud eesmärgiks tagada võrdsus ja mittediskrimineerimine, kaitsta kõigi inimeste õigust kõigi inimõiguste ja põhivabaduste kasutamisele ning kaitsta ebasoodsas, haavatavas ja tõrjutud olukorras olevaid inimesi. EL kinnitab veel kord oma kindlat pühendumust austada, kaitsta ja tagada seda, et LGBTI-inimesed saaksid täielikult ja võrdselt teistega inimõigusi kasutada, ning väljendab muret LGBTI-inimeste vastu suunatud vägivalla, diskrimineerimise ja häbimärgistamise murettekitava leviku pärast kogu maailmas. EL teeb koostööd ÜRO volitatud isikutega, keskendudes vägivalla ja igasuguse diskrimineerimise vastu võitlemisele, ning toetab jätkuvalt tugevalt ÜRO sellesuunalist tööd.

30. EL on jätkuvalt täielikult pühendunud **rassismi**, rassilise diskrimineerimise, ksenofoobia ja sellega seotud sallimatuse kaotamisele. ELi tegevus selles valdkonnas tugineb kindlale õigusraamistikule, sealhulgas ELi rassismivastasele tegevuskavale 2020–2025, mis on aastate jooksul välja töötatud kooskõlas rassilise diskrimineerimise kõigi vormide kõrvaldamise rahvusvahelise konventsiooniga, mis on ja peaks jääma rassismi, rassilise diskrimineerimise, ksenofoobia, vaenukõne ja sallimatuse vastu võitlemise meetmete aluseks. EL jätkab oma pikaajalist traditsiooni teha aktiivset ja konstruktiivset koostööd kõigi rassismi käsitlevate ÜRO mehhanismidega, olenemata sellest, kas EL toetas asjaomase mehhanismi loomist või mitte, ning nõuda samal ajal järjepidevalt olemasolevate mehhanismide ratsionaliseerimist ja ühtlustamist. EL rõhutab jätkuvalt vajadust tagada rassilise diskrimineerimise kõigi vormide kõrvaldamise rahvusvahelise konventsiooni ülemaailmne ratifitseerimine ning täielik ja tõhus rakendamine, samuti vajadust rakendada Durbanis deklaratsoon ja tegevuskava. Lisaks jätkab EL sisukat osalemist läbirääkimistel Aafrika päritolu inimeste inimõiguste austamist, kaitset ja järgimist käsitleva ÜRO deklaratsiooni kavandi üle.

31. EL jätkab **lapse õiguste** edendamist, seades esikohale laste kaitsmise igasuguse vägivalla eest ning üldise juurdepääsu kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, pöörates erilist tähelepanu tütarlaste õigusele haridusele ning ebasoodsas, haavatavas ja tõrjutud olukorras olevatele lastele, sealhulgas põlisrahvaste lastele ja vähemustesse, sealhulgas rahvus- ja etnilistesse vähemustesse kuuluvatele lastele, samuti puuetega lastele. EL pöörab jätkuvalt erilist tähelepanu relvakonfliktidest mõjutatud lastele ning nende vastu suunatud raskete rikkumiste ennetamisele ja lõpetamisele, tuginedes tugevdatud koordineerimisele ÜRO mehhanismide ja partneritega. EL jätkab meetmete võtmist naiste suguelundite moonutamise ning varajaste, lapsega sõlmitud ja sundabielude vastu. EL jätkab tööd laste vaesuse ja laste diskrimineerimise kõigi vormide kaotamiseks. EL käsitleb lapse õigusi digiruumis, et tagada kõigile lastele turvaline veebikogemus ilma igasuguse vägivallata.
32. EL tõhustab meetmeid, toetamaks seda, et **eakad inimesed** saaksid täielikult kasutada kõiki inimõigusi. EL on jätkuvalt pühendunud eakate inimõiguste tugevdamisele kõigis eluvaldkondades, eelkõige pikaajalises hoolduses, ning toetab jõupingutusi, mida tehakse vanussurve ja vanuselise diskrimineerimise vastu võitlemiseks ning põlvkondadevahelise tegevuse ja solidaarsuse tugevdamiseks. Sellega seoses teeb EL sisukat koostööd ÜRO vananemisteemalise tähtajatu tööühmaga ning on valmis tegema eakate inimeste inimõiguste kõige tõhusama käsitlemise eesmärgil koostööd, selgitamaks välja võimalikud puudujäägid eakate inimeste inimõiguste kaitsmisel.

33. EL edendab jätkuvalt **põlisrahvaste** õigusi, nagu need on sätestatud põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsioonis ja rahvusvahelises inimõigustealases õiguses, ning osaleb seda silmas pidades aktiivselt kõigil asjaomastel foorumitel, kus arutatakse põlisrahvaste õigusi. EL jätkab aktiivset osalemist kõigis jõupingutustes, et edendada põlisrahvaste esindajate ja institutsioonide täielikku, tõhusat ja sisulist osalemist asjaomastes ÜRO organites, sealhulgas Inimõiguste Nõukogu istungitel, neid mõjutavates küsimustes. EL rõhutab, kui oluline on kaitsta põlisrahvaste hulka kuuluvaid inimõiguste kaitsjaid, sealhulgas seoses maa ja loodusvaradega ning keskkonna, elurikkuse ja kliima kaitsmisega, ning tagada, et nad suudavad edendada inimõigusi kättemaksu kartmata. EL edendab põlisrahvaste naiste täielikku, tõhusat ja sisulist osalemist ja juhtimist. EL rõhutab, kui oluline on tagada põlisrahvaste lastele juurdepääs nende emakeeles antavale haridusele ja nende oma kultuurile.
34. Ülimalt oluline on kaitsta **vähemuste** hulka kuuluvate isikute õigusi. EL kutsub kõiki riike jätkuvalt üles austama, kaitsma ja järgima vähemuste hulka kuuluvate isikute inimõigusi, nagu on sätestatud rahvus- või etnilistesse, usu- ja keelevähemustesse kuuluvate isikute õiguste deklaratsioonis. EL edendab nende õigust tõhusalt osaleda kultuuri-, usu-, sotsiaalses, majanduslikus ja avalikus elus. EL on vastu igasugusele vägivalla või vaenu õhutamisele ning vaenukõnele nii internetis kui ka mujal, kaitstes samal ajal täielikku õigust arvamus- ja väljendusvabadusele. EL jätkab vähemuste hulka kuuluvate isikute küsimustega tegelemist kõigil asjakohastel foorumitel.

35. EL toetab jätkuvalt meetmeid, et tegeleda mõjuga, mida avaldavad kõigi inimõiguste täielikule kasutamisele **kliimamuutused**, elurikkuse vähenemine, saaste ja keskkonnaseisundi halvenemine. Nende nähtuste vastu edukal võitlemisel on inimõigustel põhinev lähenemisviis keskse tähtsusega. Sellega seoses edendab EL keskkonnavalaste ja põlisrahvaste inimõiguste kaitsjate olulist rolli. EL osaleb aktiivselt aruteludes, millega edendatakse inimõigust puhtale, tervislikule ja kestlikule keskkonnale, ning edendab sellega seotult kaasatust ja mittediskrimineerimist. EL osaleb aktiivselt inimõigusi ning kliima ja keskkonna vahelist seost käsitlevates ÜRO resolutsioonides, võttes sealhulgas arvesse ka COP28 tulemusi.
36. EL kinnitab veel kord oma pühendumust kestliku arengu tegevuskava (2030) kõigi kolme mõõtme täielikule rakendamisele. EL kordab oma seisukohta, et kaasava ja kestliku arengu saavutamise üks eeltingimus on see, et kõik inimesed saavad täielikult kasutada kõiki inimõigusi. Seda silmas pidades aitab EL jätkuvalt rakendada kestliku arengu tegevuskava 2030, kohaldades arengukoostöös inimõigustel põhinevat lähenemisviisi ning tagades ühtlasi, et kedagi ei jäeta kõrvale. See lähenemisviis toetab **õigust arengule**, mis põhineb kõigi inimõiguste universaalsel, jagamatul, omavahel seotud, üksteisest sõltuval ja üksteist tugevdaval olemusel ja mille puhul üksikisikud on õiguste valdajad ning riikidel on kohustused. EL jätkab, ilma et see mõjutaks selle lõplikku seisukohta, osalemist protsessis, mille eesmärk on töötada välja õiguslikult siduv vahend seoses õigusega arengule, et viia teksti kavand täielikult kooskõlla rahvusvaheliste inimõigustealase õigusega.

37. EL jätkab koostööd ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo ning ÜRO **ettevõtjate ja inimõiguste** tööruhmagaga, et edendada äritegevust ja inimõigusi käsitlevate ÜRO juhtpõhimõtete rakendamist kogu maailmas. EL jätkab riiklike tegevuskavade vastuvõtmise toetamist liikmesriikides ja partnerriikides ning tervikliku ELi raamistiku väljatöötamist ÜRO juhtpõhimõtete rakendamiseks, võttes aluseks ÜRO juhtpõhimõtete tegevuskava äritegevuse ja inimõiguste järgmiseks kümnendiks. EL tugevdab oma osalemist ÜRO foorumitel, kajastades ELi seadusandlikke ja muid arenguid, eelkõige äriühingute kestlikkusalase hoolsuskohustuse küsimuses, ja sellele tuginedes osaleb EL ÜRO aruteludes konsensusel põhineva õiguslikult siduva dokumendi üle, mis käsitleb ettevõtlust ja inimõigusi, et tõhustada ohvrite kaitset ja luua üle kogu maailma võrdsed tingimused.
38. Terrorism, vägivaldne äärmuslus ja organiseeritud kuritegevus kujutavad endast tõsist ohtu rahule ja julgeolekule. Terrorismivastases võitluses ei tohi rikkuda inimõigusi, põhivabadusi ega rahvusvahelist humanitaarõigust. EL kutsub kõiki riike üles tagama, et terrorismile ja organiseeritud kuritegevusele reageerimine oleks täielikus kooskõlas rahvusvahelise õigusega. **Terrorismi**juhtumite uurimine ja nende eest süüdistuse esitamine peab toimuma kooskõlas õigusriigi põhimõtte ja rahvusvahelise inimõigustealase õigusega ning selle puhul tuleb keskele kohale seada ohvrite õigused.

39. EL tõhustab meetmeid, et kaitsta rahvusvahelist õigust, mis puudutab põgenikke ja pagulasi, riigisiseseid põgenikke ja rändajaid, ning pöörata erilist tähelepanu haavatavas olukorras olevatele isikutele. EL jätkab seaduslike rändevõimaluste pakkumist, austades samas täielikult riikide pädevusi, ning kutsub jätkuvalt kõiki riike üles tõkestama inimkaubandust ja -smugeldamist, kaitsma ohvreid ja suurendama potentsiaalsete ohvrite teadlikkust, jääma soo aspekti arvestava ja lapse huve arvesse võtva lähenemisviisi juurde ning tagama toimepanijate suhtes tulemusliku süüdistuse esitamise. EL mõistab jätkuvalt karmilt hukka riiklikult toetatavad hübriidrünnakud, sealhulgas rändajate poliitilistel eesmärkidel ärakasutamise kolmandate riikide poolt, ning võitleb sellise tegevuse vastu, austades täielikult inimõigusi ja rahvusvahelist õigust.
40. EL kutsub kõiki partnereid üles **ühinema jõupingutustega, et kaitsta ja edendada inimõigusi** kogu maailmas ning luua tugevamaid partnerlusi. EL on veendunud, et inimõiguste edendamine, kaitsmine ja järgimine toob kõigile sidusrühmadele mitmesugust kasu, sealhulgas kestliku arengu, rahu ja julgeoleku ning võrdsete, mitmekesiste, pluralistlike ja kaasavate ühiskondade edendamisel.
-